

DOI: 10.58423/2786-6742/2025-9-269-283
ETO:336:37.018.1

Bernadett OROSZNÉ ILCSIK

Gazdálkodástudományi Intézet, mesteroktató
Nyíregyházi Egyetem
Nyíregyháza, Magyarország
ORCID ID: [0009-0006-6242-1793](https://orcid.org/0009-0006-6242-1793)
e-mail: ilcsik.bernadett@nye.hu
(Corresponding author)

Dóra BARABÁSNÉ DR. KÁRPÁTI

PhD
egyetemi docens Nyíregyházi Egyetem
Nyíregyháza, Magyarország
ORCID-ID: [0009-0000-2609-3266](https://orcid.org/0009-0000-2609-3266)

PÉNZÜGYI TUDATOSSÁG VIZSGÁLATA A FIATALOK KÖRÉBEN

Анотація. У статті представлено комплексне уявлення про фінансову обізнаність молоді, представлено поточну ситуацію, методологічні основи дослідження, сформульовані гіпотези та результати анкетування. Пропозиції та висновки, представлені в роботі, можуть сприяти подальшому розвитку фінансової освіти та стимулювати свідомі зміни в системі освіти та сімейному середовищі, щоб майбутні покоління могли приймати кращі фінансові рішення. Фінансова обізнаність – це складне питання, яке включає не лише лексичні знання чи простий досвід особистості. Людина може заявити, що вона мислить фінансово свідомо, якщо вона має відповідні знання та впевнено застосовує їх на практиці та в повсякденному житті. Необхідне поєднання цих компонентів та їх широке застосування призводить до позитивних результатів. У зв'язку з економічною кризою фінансова грамотність отримує все більше уваги. В останні роки в Угорщині започатковано програму розвитку фінансової грамотності, головним завданням якої є підвищення фінансової обізнаності молоді. Це дослідження мало на меті визначити фінансову обізнаність учнів 14-18 років. Зібрано міркування щодо фінансових знань, ставлення та повсякденного прийняття фінансових рішень. Результати дослідження підкреслюють, що рівень фінансової обізнаності пов'язаний з певними сімейними, шкільними та соціальними факторами, а також звертають увагу на недоліки, що існують у системі освіти. Результати дослідження можуть сприяти розробці програми фінансової освіти, допомагаючи розширити економічні знання молоді та опанувати свідоме управління фінансами. Метою анкетного дослідження є вивчення фінансової грамотності угорської молоді та дослідження її оцінка основних взаємозв'язків, що впливають на їхнє фінансове ставлення. За допомогою результатів дослідження зроблено внесок у усвідомлення студентами того, щоб їхня фінансова поведінка та обізнаність завжди були на належному рівні та актуальними. Маючи всі ці знання, можна уникнути багатьох складних ситуацій та запобігти їм. На основі даного опитування можна зробити висновок, що фінансова культура та ставлення 14-18-річних учнів були лише частково виявлені на основі анкетного дослідження. Зроблено заходи збільшення розміру вибірки та поширення опитування на весь повіт, тим самим забезпечивши більш ширшу репрезентативність.

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Дослідження висвітлює недоліки фінансових знань молоді та напрямки для подальшого розвитку.

Ключові слова: фінансова обізнаність, перевірка фінансових знань, анкетне дослідження

JEL Classification: A210, M590

Absztrakt. A cikk átfogó képet nyújt a fiatalok pénzügyi tudatosságáról, bemutatva a jelenlegi helyzetet, a kutatás módszertani hátterét, a megfogalmazott hipotéziseket, valamint a kérdőíves felmérésből származó eredményeket. Az itt ismertetett javaslatok és következtetések hozzájárulhatnak a pénzügyi nevelés továbbfejlesztéséhez, és remélhetőleg ösztönzik az oktatási rendszerben, valamint a családi környezetben történő tudatos változtatásokat annak érdekében, hogy a jövő generációi jobb pénzügyi döntéseket hozhassanak. A pénzügyi tudatosság komplex kérdés, amely nem csak az egyén lexikális tudását vagy egyszerű tapasztalatait foglalja magába. Az egyén akkor jelentheti ki, hogy pénzügyileg tudatosan gondolkodik, ha birtokában van a megfelelő ismereteknek és azokat a gyakorlatban, ill. a mindennapokban is magabiztosan alkalmazza. Szükség van ezeknek az összetevőknek a kombinációjára, és azok kiterjedt alkalmazására, amely a pozitív eredményekhez vezethet. A gazdasági válság kapcsán a pénzügyi kultúra egyre nagyobb figyelmet kapott. Az utóbbi években a pénzügyi kultúra fejlesztését segítő program indult el hazánkban, amely fő feladata a fiatalok pénzügyi tudatosságának növelése. Jelen tanulmány a 14-18 éves tanulók pénzügyi tudatosságának feltérképezésére irányult. Összegyűjtöttem a véleményeket a pénzügyi ismeretek, attitűdök és a mindennapi pénzügyi döntéshozatal vonatkozásában. Az eredmények rávilágítanak arra, hogy a pénzügyi tudatosság szintje összefügg bizonyos családi, iskolai és társadalmi tényezőkkel, továbbá felhívják a figyelmet az oktatási rendszerben tapasztalható hiányosságokra. A vizsgálat eredményei hozzájárulhatnak a pénzügyi nevelés programjának fejlesztéséhez, elősegítve a fiatalok gazdasági ismereteinek bővítését és a tudatos pénzgazdálkodás elsajátítását. A kérdőíves kutatás célja a magyar fiatalok pénzügyi kultúrájának megismerése, és a pénzügyi attitűdjüket befolyásoló alapösszefüggések feltárása és értékelése. A kutatás eredményével szeretnék hozzájárulni, ahhoz, hogy a diákok felismerjék azt, hogy kiemelkedő jelentősége van annak, hogy a pénzügyi magatartásuk, tudatosságuk mindig megfelelő szintű és naprakész legyen. Mindezen ismeretek birtokában, számos komplikált helyzet elkerülhető, megelőzhető. Felmérésem alapján, következőképpen megállapítható, hogy a 14-18 éves tanulók pénzügyi kultúráját és attitűdjét a kérdőíves kutatás alapján csak részlegesen sikerült feltárni. A minta számát emelni kívánom és kiterjeszteni vármegyénk egészére, ezáltal biztosítani a reprezentativitást is. A kutatás rávilágít a fiatalok pénzügyi ismereteinek hiányosságaira, illetve további fejlesztendő területekre.

Kulcsszavak: pénzügyi tudatosság, tanulók pénzügyi ismereteinek vizsgálata, kérdőíves kutatás

Abstract. The article presents a comprehensive overview of young people's financial awareness, including the current situation, the research methodology, the formulated hypotheses, and the results of a questionnaire survey. The suggestions and conclusions offered in the study may contribute to the advancement of financial education and foster deliberate changes in both the educational system and the family environment, thereby enabling future generations to make more informed financial decisions. Financial literacy is a complex issue that does not only involve an individual's lexical knowledge or simple experience. An individual can claim to be financially aware if he or she has the right knowledge and is confident in applying it in practice and in everyday life. It is the combination of these ingredients and their extensive application that can lead to positive results. Financial culture has received increasing attention in the context of the economic crisis. In recent years, a number of programmes have been launched in our country to promote financial literacy, with the main aim of raising young people's financial awareness. The present study aimed to assess the financial awareness of students aged 14 to 18. It collected data on their financial knowledge, attitudes, and everyday financial decision-making. The results indicate that the level of financial awareness is influenced by various family, school, and social factors, and they highlight existing gaps in the education system. This research may contribute to the development of financial education programs that support young

people in improving their economic literacy and adopting more conscious money management practices. The main objective of this questionnaire-based study was to understand the financial culture of Hungarian youth and to explore the contextual factors that shape their financial attitudes. The findings underscore the importance of maintaining up-to-date financial knowledge and awareness, as this can help young people avoid and prevent complex financial situations. Although the study provides useful insights, it only partially captures the financial culture and attitudes of 14- to 18-year-olds. To ensure greater representativeness, future research should involve a larger sample size and be extended to include the entire county. The results point to significant deficiencies in the financial literacy of young people and identify areas in need of further development.

Keywords: financial awareness, students' financial literacy survey, questionnaire survey

A kutatás célja és a probléma felvetése általánosságban. Napjainkban a pénzügyi tudatosság kulcskérdéssé vált, mivel a gazdasági környezet folyamatos változásai, a globalizáció és az információs technológia fejlődése új kihívások elé állítják az egyéneket. A pénzügyi döntések – legyen szó megtakarításról, hitelezésről vagy befektetésről – már a mindennapi élet szerves részét képezik, így elengedhetetlen, hogy a fiatalok már korai életkorban megismerkedjenek a pénzkezelés alapjaival. A tanulók, akik hamarosan belépnek a felnőtt élet és a munkaerőpiac világába, különösen érzékenyek az ilyen típusú ismeretek hiányára, hiszen a korai pénzügyi nevelés jelentősen befolyásolhatja hosszú távú gazdasági döntéseiket.

A jelen tanulmány célja, hogy feltárja a gimnazisták pénzügyi tudatosságának aktuális állapotát, megvizsgálja az ehhez kapcsolódó társadalmi és családi tényezőket, valamint javaslatokat tegyen a pénzügyi oktatás fejlesztésére. Célja továbbá, hogy átfogó képet adjon a pénzügyi kultúra értelmezéséről, fogalomrendszeréről, valamint tanulók pénzügyi tudatosságáról, pénzügyi attitűdjéről. A kérdések többek között a hallgatók lakóhelyének földrajzi elhelyezkedésére, a szülők végzettségére, a hallgatók lakhatási- jövedelmi viszonyaikra, általános pénzügyi ismereteikre irányulnak. A kutatás során vizsgáltam, hogy a fiatalok különböző szociodemográfiai és képzési jellemzői, miként befolyásolják pénzügyi attitűdjüket, egyrészt a primer kutatás elemzése által, illetve, hogy a mérési dimenziók mentén feltárjam a 14-18 éves diákok pénzügyi ismeretszintjét befolyásoló, ill. motiváló tényezőket.

Azt az állítást szeretném igazolni, hogy a fiatalok pénzügyi tudását nagyban befolyásolja a családi háttér, ugyanakkor ráirányítom a figyelmet arra, hogy a pénzügyi kultúra fejlesztése az oktatáson keresztül valósítható meg és fejleszthető a leghatékonyabban.

A legfrissebb kutatások és publikációk elemzése (A pénzügyi kultúra különböző aspektusai, definíciói és összefüggései). A pénzügyi tudatosság fogalma sokféle szempontból is megközelíthető, de általánosságban az egyén azon képességét jelenti, hogy képes körültekintő, felelős döntéseket hozni pénzügyei kezelése során. A korábbi felmérések szerint a pénzügyi ismeretek hiánya egyértelműen összefüggésbe hozható az adósságspirállal, a megtakarítási kultúra hiányával és a nem megfelelő befektetési döntésekkel.

Nemzetközi tanulmányok – például a PISA pénzügyi ismeretek kutatása – kimutatták, hogy a fiatalok pénzügyi tudatossága jelentős mértékben függ az iskolai oktatásban kapott pénzügyi neveléstől, továbbá a családi háttértől. Magyarországon is számos felmérés készült már a témában. Az vizsgálatok alapján általános konklúzió, hogy az iskolai tantervben a pénzügyi oktatás szerepe elmarad az elvárt mértéktől, így a tanulók gyakran nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel a mindennapi pénzügyi döntéshozatalhoz.

Kiemelkedő fontosságú górcső alá venni azokat a modelleket és elméleti kereteket, amelyek a pénzügyi tudatosság különböző dimenzióit – például a pénzügyi ismereteket, attitűdöket és viselkedéseket – integrálják. A vizsgálat során kiemelt figyelmet fordítok arra, hogy milyen tényezők játszanak meghatározó szerepet a fiatalok pénzügyi döntéseiben, és hogyan lehet ezeket a momentumokat beépíteni az oktatási gyakorlatba [37]. A pénzügyi tudatosságnak, többféle fogalmi meghatározása fellelhető, számos nézőpontból került megvilágításra. Több kutató és szervezet határozta már meg különböző módon a pénzügyi kultúra és tudatosság fogalmát. A Magyar Nemzeti Bank állásfoglalása szerint a pénzügyi kultúra nem más, mint olyan pénzügyi ismeretek összessége, amelyek alapján az egyének képesek felmérni a kockázatot, valamint a döntésükben rejlő bizonytalanságot [17, 476-487].

A szakirodalmak sok esetben szinonimaként használják a pénzügyi kultúra és pénzügyi tudatosság fogalmát. Az angol nyelvű kutatásokban és a témával kapcsolatos tanulmányokban financial literacy kifejezést használják, melynek jelentése egyaránt megfeleltethető a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság kifejezéseknek is.

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) értelmezése szerint a pénzügyi tudatosság egy olyan képességnek tekinthető, amely lehetővé teszi a megszerzett pénzügyi források hatékony gyarapítását, követését és felhasználásának kimenetelét oly módon, hogy az hozzájáruljon mind az egyén, mind a családja, mind vállalkozása jólétének és gazdasági biztonságának támogatásához, fejlődéséhez [39].

A nemzetközi szakirodalomban a pénzügyi kultúra definíciók között számos hasonlóság és azonosság tapasztalható, melyek között 5 fő tartalmi elem kiemelhető [39].

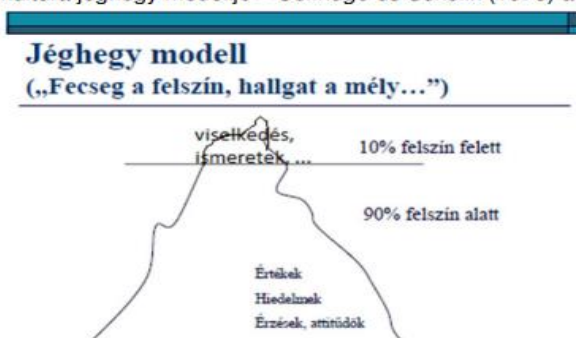
1. A pénzügyi ismeretekkel kapcsolatos fogalmak és összefüggések, illetve a pénzügyi szolgáltatásokkal összefüggő tájékozottság.
2. A produktív döntéshozatali minőség.
3. Az egyén saját pénzügyeinek hatékony és racionális kezelése.
4. A kritikus gondolkodás képessége, amelynek révén az egyén el tudja dönteni, hogy milyen előnyökkel, vagy hátrányokkal járhat egy-egy pénzügyekkel kapcsolatos döntése.
5. Célrörő és tudatos látásmód a jövőre vonatkozó pénzügyi szükségletek, költségvetés tervezésében [39].

Selfridge és Sokolik már 1975-ben ír arról, hogy a pénzügyi kultúra meghatározása, modellezése során a viselkedés, a meglévő hagyományok követése, az életmód, szokások a pénzügyi kultúra csúcsát jelentik, mely csupán közel 10 % -a a teljes kultúrának, melynek tudatában vagyunk a mindennapjai döntéseink, tevékenységeink során. Emiatt mindenképpen ki kell emelni a felszín alatti 90 %-ot,

azt a részt, amely a pénzügyekkel kapcsolatos gondolkodásmódot, elvárásokat, ideológiákat, értékeket, hiedelmeket foglalja magába, ezek általában érzelmeken alapuló nem tudatos formában jelennek meg [40, 276].

Egy másik szempontból szintén a 10-90 %-os megosztás figyelhető meg. Itt azonban nagyobb hangsúly kerül az érzelmi alapon való döntésekre. A pénzügyi viselkedés közepén szerepel, míg Selfridge és Sokolik ábrázolásában a 10% részét képezi [41].

A kultúra jéghegy modellje – Selfridge és Sokolik (1975) alapján

1. ábra A kultúra jéghegy modellje [40]

A pénzügyi műveltség mérése alapján a nemzeti alaptantervben (NAT több gazdasági alapismeretek oktatásához kapcsolódó tantárgy jelenik meg. 2015-től a Pénz7 programja keretében témahét kialakításával is segítik a pénzügyi tudatosság növelését [15, 32-33].

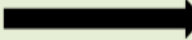
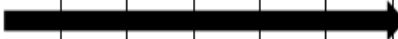
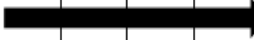
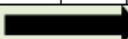
2. ábra: Pénzügyi kultúra-fejlesztés eszközei [42]

A létrehozott stratégiák kapcsán figyelembe kell venni a különböző egyéni szükségleteket, a pénzügyi szemszögből sérülékeny társadalmi csoportokat, az adott ország pénzügyi intézményrendszerének fejlettségét és a szabályozási környezetet. Eképpen nemcsak az edukáció kerül a középpontba, hanem sok más módszerrel,

lehetőséggel is egyaránt fejleszthető a tudatosság. A pénzügyi fejlesztés elsősorban a személyes kapcsolatfelvételen alapul. (Például személyes, telefonos tanácsadások, képzések keretében, a vezető intézmények információtárakat, valamint információs anyagokat, videós tartalmakat biztosítanak az érdeklődők számára stb.) [42].

Hazánk alapul véve az elmúlt évek tapasztalatait, kutatásait és a nemzetközi trendeket pénzügyi tudatosság fejlesztésébe kezdett (2017-2023), melyre egy 7 éves stratégiát alakított ki. A stratégia kialakításához hozzájárult, hogy a gazdasági világválság mély nyomot hagyott a lakosság pénzügyi biztonságérzetében és pénzügyi szolgáltatókba vetett hitében. A felmérések alátámasztják azt is, hogy mennyire fontos, hogy az egyén megfelelő szintű elméleti és gyakorlati pénzügyi ismeretekkel rendelkezzen [39], [43].

A stratégia elsőként a fiatal középiskolás korosztályt célozza meg. A program egyik központi célkitűzése között szerepet kap:

Kiemelt stratégiai cél	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. A köznevelés rendszerén belüli valós pénzügyi edukáció megteremtése, erősítése, általánossá tétele							
2. A tudatos pénzügyi magatartás alapjainak és a háztartások pénzügyi stressztűrő képességének erősítése							
3. Körültekintő pénzügyi döntéseket előmozdító szemlélet megteremtése és a tudatos pénzügyi fogyasztói magatartást támogató intézmények/infrastruktúrák létrehozása és széles körű megismertetése							
4. Öngondoskodási szemlélet erősítése							
5. Pénzügyi alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés, pénzügyi beilleszkedés mértékének növelése (financial inclusion)							
6. A készpénzkímélő fizetési eszközök használatának ösztönzése, készpénzhasználat súlyának csökkentése							
7. Körültekintő hitelfelvétel támogatása							

3. ábra Kiemelt stratégiai célok a pénzügyi tudatosság fejlesztésére a 2017-2023 [39]

A Nemzeti Ifjúsági Stratégia hosszú távú hatásaként alapvető célként szerepelt, hogy a felnövekvő generáció képes legyen saját maga egzisztenciáját, stabil pénzügyi alapjait megteremteni.

Atkinson és Messy írása alapján a pénzügyi kultúra olyan ismeretek, készségek, képességek, attitűdök és viselkedésminták együttese, melyek hiányában nem hozható

helyes pénzügyi döntés [2]. Luksander és szerzőtársai szerint a pénzügyi kultúra nem más, mint a pénzügyi információk feldolgozásának, valamint a megfelelő, helytálló pénzügyi döntések meghozatalának képessége [28, 237-258].

Suganya, Sakthivelrani és Durai szerint a pénzügyi kultúra legmeghatározóbb eleme, hogy az összegyűjtött ismeretek alapján az egyén képes pénzügyi jólétének maximalizálására [33, 99-104]. A pénzügyi oktatás szerepe kiemelkedő fontossággal bír a témában [10, 107-119].

A pénzügyi kultúrának vannak olyan tényezői, amelyek fejleszthetők és vannak olyan részei, amelyek kevésbé [4]. Legnehezebb változtatni a szülőktől, ismerősöktől tanult viselkedéseken, amik az évek során a jellemünkbe épülnek be [22, 48-52].

Gazdasági szocializációról ott beszélhetünk, ahol a fiatalok a nevelőiktől megtanulják a pénz használatának elveit, elsajátítják azokat az attitűdöket, amelyek aztán jelentősen meghatározzák a pénzügyi világban való eligazodásukat [34, 310-321]. Ebből következik, hogy a pénzügyi tudatosságot már kicsi kortól el kell kezdeni formálni [10, 107-119].

A kulcskompetenciák között nem szerepel a pénzügyi kompetencia, de mindenképpen említeni kell az alapkompenciák között, mivel a fiataloknak szükségük van azon készségekre, képességekre, amelyek segítségével kellően tudatos pénzügyi, gazdasági döntéseket hozhatnak.

A pénzügyi kultúra fogalmát többen is megfogalmazták [28, 35-44]; [32]; [26]; [2]; [7, 322-336].

Az OECD ötévente végez nemzetközi szintű összehasonlító kutatásokat különböző országok pénzügyi kultúrája szintjének megállapítása érdekében. Ennek része a pénzügyi attitűdök mérése is, amelyet az OECD saját skálával mér. Európa tizennégy országában végzett kutatást [2]. Az eredmények szerint a magyarokra átlag feletti pénzügyi alapismeretek, de jóval átlag alatti pénzügyi magatartás a jellemző [36, 39-52].

Az elmúlt években több tanulmány is készült, ami a pénzügyi tudás jellemzésével világít rá a fiatal lakosság pénzügyi tudásának hiányosságaira [10, 107-119].

A pénzügyi kultúra méréséhez nincs egységes mérési rendszer. A pénzügyi kultúra szintjének meghatározásához Hudzik Katalin – Béres Dániel és Németh Erzsébet kialakítottak egy saját mérési rendszert, annak érdekében, hogy komplex módon legyen megközelíthető a felsőoktatásban tanulók kultúrája. Ennek érdekében megalkották a Pénzügyi Tájékozottsági Mutatót (PTM), az Énkép Indexet (ÉI) és a Kockázatvállalási Mutatót (KM). A PTM a hallgatók pénzügyi tudásszintjét méri [17, 476-484].

$$\text{Énkép Index} = \text{PTM}_{\text{önbevallás}} - \text{PTM}_{\text{mért}} \quad (1)$$

Anyag és módszertan. A tanulmány kvantitatív kutatási módszert alkalmazott, kérdőíves felméréssel, melyet kiindulópontként egy gimnáziumban végeztem el. A kutatás célcsoportját 14–18 év közötti diákok alkották, akik önkéntes alapon töltötték ki a kérdőívet. A kérdőív felépítése három fő részből állt:

- Demográfiai adatok: Nem, életkor, családi háttér, szülők iskolai végzettsége, valamint az egyéni pénzügyi szokásokkal kapcsolatos kérdések.

- Pénzügyi ismeretek és attitűdök: Olyan kérdések, melyek a pénzügyi fogalmak, termékek és alapvető gazdasági elvek megértését tesztelték, valamint azt, hogy a diákok mennyire tartják fontosnak a pénzügyi tudatosságot.

- Viselkedési, megtakarítási kérdések: A mindennapi pénzügyi döntésekre, megtakarítási szokásokra, költekezési szokásokra és a pénzügyi tervezésre vonatkozó kérdések.

A kérdőív előzetes tesztelését egy kis csoporton végeztem, amely során finomítottam a kérdésfeltevéseket annak érdekében, hogy az eszköz egyértelmű és megbízható legyen. Az adatgyűjtés során biztosítottam az anonim válaszadást, és a résztvevők tájékoztatást kaptak a kutatás céljáról, az adatok kezelésének módjáról, valamint arról, hogy a felmérés eredményeit kizárólag tudományos célokra használok fel. Az adatfeldolgozás során statisztikai szoftver segítségével végeztem az adatok elemzését, ahol különböző változók közötti korrelációkat vizsgáltam, valamint az egyes kérdésekre adott válaszok alapján átlagos pénzügyi tudatossági szintet határoztam meg.

A kutatás alapjául szolgáló minta nem minősül reprezentatívnak, mivel a mintába való bekerülés nem volt véletlenszerű.

Kérdőíves kutatásom célja a magyar fiatalok pénzügyi kultúrájának feltérképezése és pénzügyi kultúrát befolyásoló tényezők megismerése és ezek közötti összefüggések feltárása.

A hipotézisek alátámasztására zárt és feleletválasztó kérdéseket és 5 fokozatú Likert skálát tartalmazó kérdőívet készítettem.

A kérdőív 30 kérdést tartalmazott, amelynek első része szocio-demográfiai tényezőkre kérdezett rá, második része a vélt vagy valós pénzügyi tudást mérte fel egy 5 fokozatú Likert skála és zárt kérdések segítségével. A pénzügyi tudást és a szocio-demográfiai kapcsolatok közötti összefüggés vizsgálatára az SPSS statisztikai szoftvert használtam.

A hallgatók kiválasztása lépcsőzetes mintavétellel történt, a minta elemszáma 114 fő.

A kérdőív első részében demográfiai kérdések megválaszolásával a kitöltők lakóhelye, családi állapota, lakó- és anyagi helyzete került felmérésre, amelyek aztán az összehasonlítás alapjául szolgáltak.

A primer kutatásban több olyan kérdés is szerepelt, amelyek pénzügyi tudást mérő kérdések (helyes vagy helytelen a válasz).

A hallgatókat megkérdeztem, hogy egy ötös skálán mennyire értékelik saját pénzügyi tudásukat. A feltételezett, vagy vélt tudás értékelése után a konkrét tudást mérő kérdésre is válaszoltak a hallgatók, ezáltal lehetőség nyílt önértékelésüket összehasonlítani a valós tudásukkal.

A kettő összehasonlításának megjelenítésére szolgál az Énkép Index, amely a valós gazdasági-pénzügyi tudást viszonyítja a vélt tudáshoz.

Ennek segítségével három csoportra bonthatjuk a válaszadókat:

- azok, akik alulértékelik magukat, tehát valós tudásuk nagyobb, mint amit gondolnak magukról,
- azok, akik reálisan ítélik meg tudásukat,
- azok, akik felülértékelik magukat, azaz valós tudásuk kevesebb, mint amit gondolnak magukról [35].

Hipotézisek. A kutatás során az alábbi hipotéziseket fogalmaztam meg, amelyek vizsgálata hozzájárul a pénzügyi tudatosság komplex összefüggéseinek feltárásához:

H.1. A gimnazisták pénzügyi tudatosságának szintje pozitív összefüggésben áll a családi gazdasági helyzettel, illetve a szülők magasabb iskolai végzettségével.

H.2. Az iskolai pénzügyi nevelés mértéke és minősége szignifikánsan befolyásolja a diákok pénzügyi döntéshozatali készségeit.

H.3. A nemek között statisztikailag szignifikáns különbség figyelhető meg a pénzügyi tudatosság terén, ahol egyes kutatások szerint a lányok pénzügyi döntéseik esetén megfontoltabbak.

H.4. Az önálló pénzügyi döntéshozatali helyzetek gyakorisága (pl. saját zsebpénz kezelése) pozitív hatással van a diákok pénzügyi ismereteire és attitűdjeire.

Ezek a hipotézisek alapul szolgálnak az adatok elemzéséhez és a következtetések levonásához, lehetővé téve, hogy a vizsgálat átfogó képet nyújtson a pénzügyi tudatosság kialakulásáról a gimnazisták körében.

Kérdőíves kutatás eredményeinek bemutatása.

Demográfiai jellemzők. A kérdőívet online felületen töltötték ki. Az efféle vizsgálati módszer használatával a diákoknak többféle előnye származhat. Egyrészt ez a generáció már az online felületek használata során érzi otthon magát, és egyáltalán nem okoz nehézséget nekik egy internetes űrlap kitöltése. Másrészt környezetvédelmi és anyagi okok miatt is előnyösebb ez a kitöltési forma.

A vizsgálatba vont 114 fős mintasokaság 52 %-a nő, 48 %-a férfi volt.

A kérdőívet kitöltők szüleinek külön-külön vizsgálva az iskolai végzettségét megállapítható, hogy a szakközépiskolai, gimnáziumi végzettség a legnagyobb arányú.

A különböző szakirodalmak szerint az alacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyermekének pénzügyi tájékozottsága alacsonyabb, mint a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyermekeié.

Elemezve a szülők iskolai végzettsége és a fiatalok pénzügyi kultúrája közötti kapcsolatot, arra az eredményre jutottam, hogy kevésbé függ a fiatalok pénzügyi ismeretének szintje a szülők iskolai végzettségétől a minta alapján.

A pénzügyi tájékozottságukat fejlesztő programokkal kapcsolatban feltett kérdésekkel arra kívántam választ kapni, hogy a fiatalok pénzügyi kultúráját mennyiben befolyásolja az, hogy középiskolai életük során találkoztak-e ilyen témájú programokkal, és ezek milyen hatással voltak pénzügyi ismereteikre?

A válaszadók közül 78 fő találkozott, ami azt jelenti, hogy a megkérdezettek nagy aránya szerzett ezeken a programokon keresztül pénzügyi ismereteket.

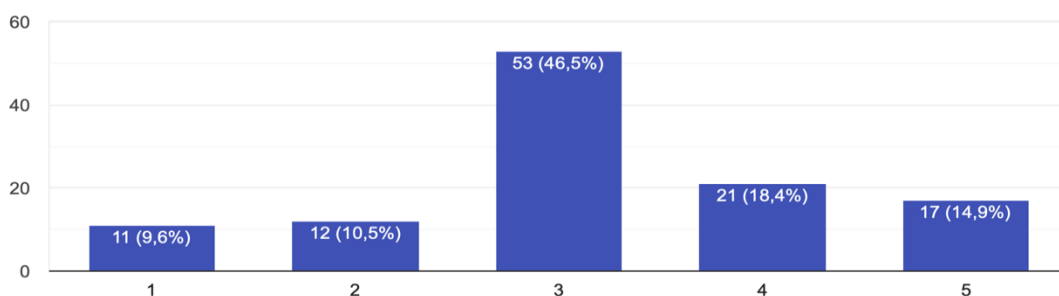
Általános pénzügyi fogalmakkal kapcsolatos ismeretek. Az általános pénzügyi fogalmak keretén belül olyan alapfogalmakra kérdeztem rá, amelyek elengedhetetlenek az általános pénzügyek tervezésében. A strukturált kérdésekre négy válaszlehetőség közül tudták kiválasztani a helyes megoldást a diákok. 1-től 5-ig terjedő skálán értékeltem pénzügyi tudásukat. A kérdések során olyan pénzügyi ismeretekre voltam kíváncsi, mint a monetáris szférával kapcsolatos kérdések, továbbá, hogy mennyire vannak tisztában a tanulók a megtakarítás, infláció, illetve árfolyam fogalmával.

A 4. ábrán látható, hogy körülbelül a fele a középiskolásoknak (45,5%) közepesre értékelte a pénzügyi ismereteit. Ez arra enged következtetni, hogy vannak hiányosságok, viszont az általános és mindennapi ismeretekkel a hármas választ adók tisztában vannak. 9,6% értékelte a saját tudását a leggyengébbre, a tanulók 10,5%-a értékelte kettesre a pénzügyi ismereteit. Ezekkel a tanulókkal ellentétben 18,4% érzi tudását jónak, míg a megkérdezett diákok 14,9% -a a legmagasabbra értékeli a pénzügyi tudását. Néhány diák alul, némelyik túlértékeli saját tudását. A tanulók, akik pénzügyi ismereteiket egyesre, kettesre értékelték, ennek ellenére is helyesen tudták megválaszolni a mindennapi pénzügyi információkkal kapcsolatos kérdések nagy részét. Míg velük ellentétben voltak olyan diákok, akik a legmagasabbra értékelték tudásukat, mégsem tudtak minden esetben helyesen válaszolni, vagy akár egy esetben sem volt megfelelő a válasz. Továbbá előfordult az is, aki hármasra, közepesre értékelte tudását, tisztában volt a mindennapi fogalmakkal.

Vizsgáltam továbbá a nemek és a pénzügyi ismeretek kapcsolatát, Yule-féle mutató alkalmazásával. Megállapítottam, hogy a nem ismérve és a pénzügyi ismeretek mértéke között közepes kapcsolat van. Továbbá megvizsgáltam azt is, hogy milyen összefüggés van a pénzügyi tudatosság és a kollégiumi, illetve a szüleikkel élő diákok között. Mindkét esetben asszociációs együtttható alapján vontam le következtetéseket. Cramer-féle mutató alapján hasonló eredményt kaptam, tehát közepes kapcsolat van a vizsgált ismérvek között.

Értékelje a pénzügyi ismereteit! (bank, megtakarítás stb.)

114 válasz

4. ábra Értékelje a pénzügyi ismereteit!

Forrás: saját szerkesztés

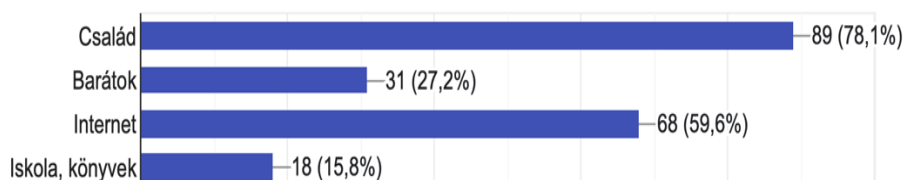
A 5. ábra mutatja meg, hogy a megkérdezettek hol alapozták/alapozzák meg a pénzügyi ismereteiket. A válaszadás során a diákok több válaszlehetőséget is megjelölhettek, illetve még kiegészíthették saját válaszadással is. A középiskolások közül mindössze 5 személy válaszolt erre a kérdésre egy válasszal, amik közül a leggyakoribb az internet volt. Ebből következik, hogy 99 tanuló jelölt meg több választ egyszerre.

A visszajelzések alapján 89 diák a pénzügyekkel kapcsolatos ismereteit családon belül szerezte. Szüleik és testvéreik körében informálódnak legtöbbit a mindennapi pénzügyi hírekkel kapcsolatosan, értelmezik ezeket az információkat, illetve akadnak olyan háztartások is, akik közösen beszélnek meg, hogy egy adott változás, - legyen az pozitív vagy negatív -milyen hatással van az életükre. A gyermekekre a szülők bírnak a legnagyobb befolyásoltsággal e téren, rajtuk múlik leginkább, hogy gyermekük a jelenben és a jövőben, hogyan fog tudni bánni a pénzzel.

A diákok közül 68-an tájékozódnak az interneten pénzügyi témákban. Nem meglepő, hogy az interneten való tájékozódás került a második helyre, ugyanis a Z generáció mára már mindennel kapcsolatosan az okostelefonjához (internethez) nyúl segítségért. Pontosan azért, mivel ott ténylegesen bármilyen kérdésre, bármilyen területen, bármely napszakban megtalálhatják a pontos választ, erőfeszítés nélkül. Mindezek mellett nem mehetünk el az internet árnyoldala mellett. Az interneten számos hamis hír terjeng és amennyiben ezeket a diákok nem képesek kiszűrni, akkor valótlan információk birtokába kerülhetnek, amelyek nagy mértékben befolyásolhatják már ebben a korban is a pénzügyi döntéseiket. Harmadikként a barátok kapnak szerepet (27,2%). Ebben az életkorban fontos, ha nem a legfontosabb szerepet a tinik életében a barátok töltik be. A válaszlehetőségek közül utolsó helyen végzett az iskola és a könyvek (15,8%). Ez az eredmény több szempontból is elszomorító. Egyrészt, az online világ teljes mértékben kiszorította a könyvekből való információ gyűjtést. Másrészt az iskolában ebben a témában a pénz7 keretein belül kötelező a pénzügyekkel, vállalkozással foglalkozni. Az eredményből megállapítható, hogy ez az időintervallum nem elégséges a diákok pénzügyi tudásának elmélyítésére. Pozitív, hogy néhány diák online kurzusokat végez ismeretei bővítésének érdekében.

Hol alapozta/alapozza meg a pénzügyi ismereteit?

114 válasz

5. ábra: Hol alapozta/alapozza meg a pénzügyi ismereteit?

Forrás: saját szerkesztés

A megkérdezett hallgatók válaszai alapján markánsan megjelenik, hogy a diákok csak eseti jelleggel követik az aktuális gazdasági eseményeket.

A **H1 hipotézis** alátámasztására a statisztikai elemzés azt mutatta, hogy a családi gazdasági helyzet és a szülők iskolai végzettsége szignifikánsan összefügg a diákok pénzügyi tudatosságával. Azok a diákok, akik olyan családból származnak, ahol a pénzügyi ismeretek átadása hangsúlyos, általában magasabb pénzügyi ismeretekkel rendelkeznek.

A **H2 hipotézis** esetében kiderült, hogy az iskolai pénzügyi nevelés mennyisége és minősége jelentős mértékben befolyásolja a diákok pénzügyi döntéshozatali képességeit.

A **H3 hipotézis** vizsgálata során a nemek közötti különbségek finomabb eltéréseit tapasztaltuk: bár a lányoknál magasabb fokú precizitás és óvatosság figyelhető meg, a statisztikai szignifikanciát csak bizonyos kérdéskörökben sikerült igazolni.

A **H4 hipotézis** esetében az adatok azt mutatják, hogy a rendszeresen önálló pénzügyi döntésekben részt vevő diákok jobb pénzügyi ismeretekkel és tudatosabb pénzügyi stratégiákkal rendelkeznek, mint azok, akik ritkábban kapnak ilyen lehetőséget.

Összességében az eredmények azt mutatják, hogy a pénzügyi tudatosság fejlesztése komplex feladat, melyet számos tényező befolyásol, így az iskolai és családi környezet, valamint a személyes tapasztalatok egyaránt kulcsfontosságú szerepet játszanak.

Következtetések és a kutatás továbbvitelének lehetőségei. A kutatás eredményeképpen az a tapasztalatom, hogy a diákok pénzügyi ismeretei erősen változóak. A kutatás eredményei egyértelműen rávilágítanak arra, hogy a gimnazisták pénzügyi tudatossága nem csupán az egyéni képességektől függ, hanem nagy mértékben befolyásolja a családi háttér és az iskolai nevelés minősége is. A vizsgálat alapján megfogalmazhatók a következő következtetések:

Oktatási szükségletek: Az iskolákban jelenleg nem kap elegendő hangsúlyt a pénzügyi nevelés, ezért javasolt az oktatási programokban a pénzügyi ismeretek átadását integrálni – akár kötelező tantárgyként, akár önálló modul formájában –, hogy a diákok már fiatal korban megismerhessék a gazdasági döntéshozatal alapjait.

Családi szerepvállalás: A családi háttér és a szülők pénzügyi ismeretei meghatározóak a fiatalok tudatosságának kialakításában. Ennek eredményeként ajánlott olyan programok kidolgozása, melyek bevonják a szülőket is a pénzügyi nevelés folyamatába, és segítik őket abban, hogy otthon is támogassák gyermekeik tudatos pénzügyi szokásainak kialakítását.

Gyakorlati tapasztalatok erősítése: A kérdőíves kutatás eredményei azt sugallják, hogy az önálló pénzügyi döntéshozatali helyzetek gyakorlása elősegítheti a tudatos pénzgazdálkodás elsajátítását. Itt lehetőség nyílik olyan iskolai programok indítására, ahol a diákok valós vagy szimulált pénzügyi döntéseket hozhatnak, ezáltal fejlesztve gyakorlati készségeiket.

További kutatási irányok: A jelen tanulmány korlátai közé tartozik a mintavétel nagysága és földrajzi eloszlása, így a jövőbeni kutatásoknak érdemes egy szélesebb

körű, regionálisan sokszínűbb mintán alapulniuk. Továbbá, a kvalitatív kutatási módszerek – például interjúk és fókuszcsoportok – alkalmazása is hozzájárulhat a pénzügyi tudatosság mélyebb megértéséhez.

Összességében elmondható, hogy a gimnazisták pénzügyi tudatosságának fejlesztése kulcsfontosságú tényező a hosszú távú gazdasági stabilitás és az egyéni jólét szempontjából. Az eredmények alapján szükséges intézkedéseket kell hozni az oktatási rendszerben és a családi környezetben egyaránt, hogy a fiatalok már korán megtanulják a tudatos pénzügyi döntéshozatal alapelveit.

Korábbi kutatásomra hivatkozva kiemelten fontos, hogy a digitális kompetenciákat fejleszteni szükséges, leginkább ezalatt a készpénz kímélő fizetési módok előtérbe helyezésére gondolok. Ezen új kompetenciákat az oktatási rendszerben tudják leginkább elsajátítani a fiatalok, ezért kiemelten fontos, az oktatás szerepe, színvonala. A színvonal nemcsak a tananyagok tekintetében értendő, hanem naprakész tudás birtokában lévő tanulócentrikus pedagógusokban. Mivel a pedagógusok a gyerekek előtt követendő példaképek, ezért minden képzési területen oktató számára fontos lenne a pénzügyi ismeretek oktatása, valamint a továbbképzések biztosítása. Ezáltal nemcsak a fiatalokat juttatnánk digitális és naprakész pénzügyi kompetenciákhoz, hanem a pedagógustársadalmat is [37, 156]. Hosszú távú cél kiterjeszteni a kutatást a vármegye középiskoláira, hogy pontosabb képet kapjunk a tanulók pénzügyi ismereteiről.

Felhasznált források

1. Atkinson, Adele - Messy, Flore-Anne (2012): Measuring Financial Literacy. OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 15, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5k9csfs90fr4-en>
2. Atkinson A. Messy F.A. (2012): A pénzügyi kultúra mérése. Az OECD/Nemzetközi Pénzügyi Képzési Hálózata (INFE) kísérleti kutatásának eredményei. Online, letöltve: 2024.07.18., http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Sajtoszoba/Sajtoszobakozlemenyek/mnbhu-sajtokozlemenye-20120619-pk/Measuring_financial_literacy_HU.pdf
3. Balázsne Lendvai Marietta (2006): Pénzügyi kultúránk fejlesztéséhez felhasználható marketingeszköztár. TDK-dolgozat. Sopron, Nyugat-magyarországi Egyetem.
4. Balázsne Lendvai Marianna (2013): A bankmarketing szerepe a pénzügyi kultúra fejlesztésében. PhD-értekezés, Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron, <http://doktori.nyme.hu/406/1/disszertacio.pdf>
5. Barabás Eszter (2017.) Az erdélyi magyar felsőoktatásban tanuló 18- 25 éves fiatalok pénzügyi magatartása és attitűdje, XX. Reál- és Humántudományi Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia (ETDK)
6. Bárczi Judit - Zéman Zoltán (2015): A pénzügyi kultúra és annak anomáliái. Polgári Szemle, 11. évf., 1-3. sz., 101-108.
7. Béres Dániel – Huzdik Katalin (2012): A pénzügyi kultúra megjelenése makrogazdasági szinten. Pénzügyi Szemle, 57. évf., 3. sz., 322-336.
8. Chinen K.– Endo H. (2012): Effects of Attitude and Background on Students' Personal Financial Ability: A United States Survey. *International Journal Of Management*, pp. 778-791, *Business Source Complete*, EBSCOhost, viewed 10, online, letöltve: 2024. augusztus 05., <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=76444447&site=ehost-live>
9. Csiszárik-Kocsir Ágnes (2016): Etikuss pénzügyek, avagy a pénzügyek etikája. Vélemények egy kutatás eredményei alapján. Polgári Szemle, 12. évf., 4-6. sz., 32-44.

10. Csiszárik-Kocsir Ágnes - Garai-Fodor Mónika: Miért fontos a pénzügyi ismeretek oktatása a Z generáció véleménye alapján? *Polgári Szemle*, 14. évf., 1-3. sz., 2018, 107-119.,)
11. Fünfgeld B. - Wang L. (2009): Attitudes and behaviour in everyday finance: evidence from Switzerland. *International Journal of Bank Marketing*, 27. pp, 108-128.
12. Grifoni, Andrea - Messy, Flore-Anne (2012): Current Status of National Strategies for Financial Education. OECD INFE Comparative Analysis and Relevant Practices. OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 16.
13. Hornyák Andrea (2013) Pénz, pénz, pénz, avagy a fiatalok pénzügyi kultúrája 2013. Képzés és Gyakorlat, 2013. 11. Évfolyam 1-4. Szám
14. Hornyák Andrea (2015): Attitűdök és kompetenciák a középiskolás diákok, mint potenciális banki ügyfelek körében. PhD Értekezés
15. Horváth Ilona: A nemzetközi és hazai pénzügyi, gazdasági oktatás eredményei a kutatások tükrében. *Új Pedagógiai Szemle* 2017/7-8.
16. Horváth Ilona (2017): A nemzetközi és hazai pénzügyi, gazdasági oktatás eredményei a kutatások tükrében. *Új Pedagógiai Szemle*, 67, 7-8, 18-46.
17. Hudzik Katalin-Béres Dániel-Németh Erzsébet: Pénzügyi kultúra versus kockázatvállalás empirikus vizsgálata a felsőoktatásban tanulóknál *Pénzügyi Szemle* 2014/4. szám 476-487.
18. Johnson, Elizabeth – Sherraden, Margaret, S. (2007): From Financial Literacy to Financial Capability Among Youth. *The Journal of Sociology and Social Welfare*, Vol. 34, No. 3, 119-145.
19. Kahneman D. (2013): Gyors és lassú gondolkodás. Budapest: HVG Kiadó Zrt. 603.p.
20. Kelemen Gy. (2004): A tanári kompetencia rendszer az angolszász irodalom alapján. online, letöltve: 2014. július 05. <http://hu.scribd.com/doc/6791372/Tanulmány-Kelemen-Gyula>
21. Klapper, Leora F. - Lusardi, Annamaria - Panos, Georgios A. (2012): Financial Literacy and the Financial Crisis. NBER Working Paper, No. 17930, The World Bank, Washington.
22. Koh, Noi Keng - Lee, Chwee Beng (2010): "Because My Parents Say So" - Children's Monetary Decision Making. *Procedia, Social and Behavioral Sciences*, Vol. 9, 48-52, <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.114>
23. Koltay G. - Vince J. (2009): Fogyasztói döntések a viselkedési gazdaságtan szemszögéből *Közgazdasági Szemle*, LVI. Évf. 2009. június 495-525. p.
24. Konyha R. (2010): A kompetencia fogalma és elemzési módszerei – kidolgozott kompetencia modellek. online, letöltve: 2014. június 29. <http://hu.scribd.com/doc/99171638/A-kompetencia-fogalma-es-elemzesi-modszerei>
25. Kovácsné Henye Livia: Volksbank „Online generáció” versus pénzügyi kultúra
26. Kovács I. - Mihály N. - Mészáros A. - Madarász I. (2013): A pénzzel kapcsolatos attitűd és a különböző demográfiai változók kapcsolatának vizsgálata magyar egyetemi hallgatók mintáján. *Közgazdasági Fórum* 2013/1. február online, letöltve: 2013. december 11., http://epa.oszk.hu/00300/00315/00102/pdf/EPA00315_kozgazd_forum_2013_01_037-058.pdf
27. Kulcsár L. – Kovácsné Henye L. (2011): Pénzügyi kultúra: Kincs, ami nincs! *Új ifjúsági szemle ifjúságelméleti folyóirat*, 2011. (9. évf.), 4. sz., 35-44. p.
28. Luksander Alexandra - Béres Dániel - Hudzik Katalin - Németh Erzsébet (2014): A felsőoktatásban tanuló fiatalok pénzügyi kultúráját befolyásoló tényezők vizsgálata. *Pénzügyi Szemle*, 59. évf., 2. sz., 237–258.
29. MNB (2008): Együttműködési megállapodás a pénzügyi kultúra fejlesztés területén. <http://www.mnb.hu/letoltes/0415mnbpszfamegallpodas-penzugyi-kultura-fejleszte.pdf> (Letöltés: 2012. április 12.)
30. MTI 2018.03.26. Okosan a pénzzel!
31. Nagy P. - Tóth Zs. (2012): Értelmelem és érzelmek. A lakossági ügyfelek gazdasági magatartása és a bankokkal szembeni attitűdjei. *Hitelintézeti Szemle*, 2012.évi 11. Különszám 13-24. p., illetve online, <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/1039/>
32. Dr. habil Németh Erzsébet (2013) Felmérés a felsőoktatásban tanuló fiatalok pénzügyi kultúrájáról kutatási jelentés. OECD (2016): OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies. OECD.

33. Suganya, S. - Sakthivelrani, S. - Durai, K. (2013): Development and Validation of Financial Literacy Scale. International Journal of Research in Commerce and Management, Vol. 4, No. 1, 99-104.
34. Zsótér Boglárka - Nagy Péter (2012): Mindennapi érzelmeink és pénzügyeink. Pénzügyi Szemle, 57. évf., 3. sz., 310-321.
35. Zsótér Boglárka - Béres Dániel - Németh Erzsébet: A magyar fiatalok jellemzése pénzügyi attitűdjeik és magatartásuk mentén Vezetéstudomány XLVI. Évf. 2015. 6. szám
36. Zsótér Boglárka (2018): A fiatal felnőttek pénzügyi kultúrájának vizsgálata. Pénzügyi Szemle, 2018/1. sz. 39-52.
37. Barabásné dr. Kárpáti Dóra - Balázs Gyöngyi - Oroszné Ilcsik Bernadett (2024): Pénzügyi tudatosság, pénzügyi kultúra vizsgálata tanulók körében. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. 2024/7.szám. 143-158.
38. Oroszné Ilcsik Bernadett - Barabásné dr. Kárpáti Dóra (2024): Fókuszban a pénzügyi tudatosság – kérdőíves felmérés tapasztalatai. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. 2024/7.szám. 213-224.
39. Magyarország kormánya 2015-2019: Pénzügyi tudatosság fejlesztésének stratégiája <https://20152019.kormany.hu/download/5/39/21000/P%C3%A9nz%C3%BCgyi%20tudatoss%C3%A1g%20fejleszt%C3%A9s%C3%A9nek%20strat%C3%A9gi%C3%A1ja.pdf> (2025. 02.18)
40. Kovács Ildikó Éva – Mészáros Aranka (2015): Százarcú pedagógia, Pénzügyi kultúra vizsgálata középiskolás tanulók körében. International Research Institute s.r.o. Komárno, 276-293.o ISBN 978-80-89691-17-3
41. Pintye Alexandra (2015): A fiatalok pénzügyi kultúrája (2025.03.08.) <https://docplayer.hu/19953912-A-fiatalok-penzugyi-kulturaja-szamit-e-a-gazdasagi-oktatas.html>
42. Jakovác Katalin – Németh Erzsébet (2017): A Pénzügyi kultúra fejlesztésének nemzeti stratégiái: tapasztalatok és tanulságok. Magyar Közigazgatás, Szakmai fórum (2025.03.01.) http://real.mtak.hu/77937/1/PPB_MK_2017_1_Jakovac_Nemeth_A_penzugyi_kultura_fejlesztesenek_u.pdf
43. Kiss Beatrix, Horváth Bálint (2021): Erősíteni kell a digitális pénzügyi tudatosságot (2025.03.01.) <https://www.aszhirportal.hu/hu/hirek/erositeni-kell-a-digitalis-penzugyi-tudatossagot>

Отримано: 17.03.2025
Прийнято до друку: 11.05.2025
Опубліковано: 25.06.2025

Beérkezett: 2025.03.17
Elfogadva: 2025.05.11
Megjelent: 2025.06.25
Received: 17.03.2025
Accepted: 11.05.2025
Published: 25.06.2025